РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 16-го серпня 1917. Ч. 96. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, August 16, 1917. No. 96.

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТР. РАДА СКЛИКУЄ

ДО КИЄВА НА ДЕНЬ 28. СЕРПНЯ КОНҐРЕС ДЕЛЕҐАТІВ ВСІХ НАРОДНОСТИЙ.

Покликано до житя окреме міністерство для жидівських справ на Україні.

ПАПА ПРЕДЛОЖИВ ВСІМ ДЕРЖАВАМ МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ.

Вісти з України.

Українська Центральна Рада скликує конґрес в справі політичної реорґанізації Росії.

ПЕТРОГРАД, 13. серпня. — **Українська Центральна Рада ухвалила скликати до Києва на день 28. серпня конґрес делеґатів всіх народностий в Росії В СПРАВІ ПОЛІТИЧНОЇ РЕОРҐАНІЗАЦІЇ РОСІЇ НА ПІДСТАВІ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕПУБЛИКИ.**

Орґанізація на Україні проти погромів.

Петроград, 12. серпня. — **Українська Центральна Рада зорґанізувала по всіх містах і місточках цілий ряд „протипогромних" леґіонів** для боротьби з темними силами, які ведуть аґітацію за погромами.

Український конґрес покликав до житя міністерство для жидівських справ.

Каблева телеґрама з Києва до нюйорської жидівської часописи „Туґ" („День") доносить, що Український Конґрес вибрав Жида-соціяліста на міністра для жидівських справ на Україні. Се перший раз лучаєть ся, щоби якесь правительство оснувало окреме міністерство для бережения жидівських інтересів.

Каблева телеґрама з Києва звучить:

„**Члени Українського Конґресу вибрали члена жидівської соціялістичної** територіяльної партії, **Зільберфарба, на міністра для жидівських справ на У**країні. **Також признано урядово жидівський язик яко один з язиків урядових** на Україні. **Всі урядові документи будуть на Україні оголошувані також рів**ночасно **в мові жидівській і російській**".

(Міністер Зільберфарб був діяльним членом так званої соціялістичної територіяльної партії. Між своїми товаришами був він загально звісний під іменем „Басім". Під тим іменем знали його всі приятелі і вороги свободи жидівського народа).

Вистава артистів трупи Садовського на користь першого українського полку і т-ва імени Полуботка.

Позавчера пройшла остання вистава в театрі Садовського. Весь прибуток з неї призначено на українські військові справи: першому українському полкови імени Богдана Хмельницького і військовому товариству імени Павла Полуботка.

Ставили старого „Вія". Вистава пройшла дружно. Театр був переповнений і біля каси красувало ся оповіщене: білети всі продані.

Після третої дії представники товариства ім. Полуботка від себе і від українського полку дякували артистам за їх працю на користь української військової справи. Голова т-ва ім. Полуботка, п. Міхновський, в промові вияснив значіне під теперішний час нашої військової справи і виголосив „Славу" вільній Україні.

Артисти й увесь театр зустріли промову гучними оплесками і тричі проспівано було український гимн „Ще не вмерла Україна".

З розліплених у сінях театру оповісток довідуємо ся, що до Троїцького Народного Дому переходить т-во ім. Полуботка і з 24. мая відкриває там уже свою читальню. Се буде перша українська публична читальня в Києві. Відчинена вона буде що дня від 10 години рано до 8 години вечер і вхід буде для всіх безплатний.

—ний.

Допись з Дунаївців на Поділю.

Дня 9. мая с. р. в нашім місточку відбула ся величезна українська манїфестація і збори на Український Національний Фонд на користь Укр. с.-д. робітничої партії і Українського Військового Клюбу в місті Дунаївцях.

Манїфестація улаштована Філією Товариства Укр. Військового Клюбу імени Полуботка при 290 п. з. полку в спілці з иншими укр. орґанізаціями: „Просьвітою". і „Могилівським Селянським Товариством".

Перед початком манїфестації на площі, коло військової церкви, була відслужена напахида по „борцях упавших за свободу" і батькови Тарасови Шевченкови, перед якою сьвященик з сусїдного села на рідній мові звернув ся до всього українського народу, що зеднав ся під блакитно-жовтими прапоарми, з щирим привитанем, намалював історичні відносини царської Москви до України, сказав про борця за волю і щастє народу укр. Тараса Шевченка, благословив ту свободу, що виголошена на блакитно-жовтих прапорах. Ся манїфестація обійшла не тільки місто Дунаївці, а також і громаду Заставе і село Могилівку, де жиють самі Українці. По дорозї військова орхестра грала марселезу, хор Товариства Укр. військового Клюбу співав гимн України „Ще не вмерла Україна", „Заповіт" і богато инших пісень. Учебна команда і роти теж співали ріжні українські пісні.

Ся манїфестація зібрала богато селян, котрі приїхали з сіл на базар.

В громаді Заставе виступали оратори, що говорили про сучасний момент, просили жертвувати на нац. Український Фонд, домагали ся, щоб в коаліційне міністерство ввійшов міністер по справам України, домагали ся, щоб Тимчасовий Уряд виголосив такийсамий акт до України, який виголосив до Фінляндії і Польщі.

Другий промовець говорив про необхідність широкої автономії України. Богато ораторів виступали і обмірковували сучасні потреби укр. народу. В Могилівці, коло волости, оратори говорили про земельні справи, звертались до селян з закликом не робити на полях шкоди, не нищити поміщицьких хлібів, ланів і лісів, указавши на важність сучасного моменту, що настане недалека будучність, коли установчі збори те все віддадуть всьому народови.

Вечером в гаю відбув ся український мітинґ. Тут теж співали, продавали укр. книжки і ґазети, виступали оратори. Всі так захопили ся, що не счули ся, коли захопила їх ніч.

(Продовжене на стороні 2-гій).

Папа предкладає мирові услівя.

ВАШІНҐТОН, 14. серпня. — **Папа розіслав до всіх держав в сьвіті посланіє, в якім предкладає мирові услівя і жадає скорого покінченя війни.**

Департамент для заграничних справ не одержав ще доси урядового письма з Ватикану. Після вийстий, наспівших тут приватною дорогою, головні точки мирового предложеня папи є отсі:

1. Полагоджуванє всяких спірних справ при помочи міжнародних мирових судів.
2. Загальне розоруженє.
3. Свобода на мори.
4. Недопустити до економічної боротьби по війні.
5. Центральні держави мають звернути заняті території.
6. Аліянти мають звернути Німеччині забрані кольонії.
7. Мирне полагодженє справи Альзації і Льотаринґії, Трієсту і Трієнту та Польщі.
8. Відбудованє країв, знищених підчас війни.
9. Розпочати сейчас дипльоматичні переговори між обома воюючими сторонами.

НА СХІДНІМ ФРОНТІ.

Війска Макензена здобули місто Панчію.

БЕРЛІН, 13. серпня. — Німецький ґенеральний штаб доносить:

„**АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА:** Перестрілка гармат була сильно оживлена на полудне від Сморґоня, на захід від Луцка, в околиці Тернополя і над Збручем, де прийшло також до битви між передними патрулями.

„**АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА:** В західній Молдавії помимо завзятого опору неприятеля вдало ся союзним війскам поширити свої здобутки на полудне від ріки Тротус.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Союзні війска взяли приступом місто Панчію, яке було сильно боронене.** (Місто Панчію є зелізничою стацією на західнім березї Серету). **Протинапади російських і румунських війск були безуспішні. Всї напади відбито з тяжкими втратами для неприятеля.**

„Над доліщним Серетом перестрілка артилерії триває дальше. Між устєм ріки Бужев а Дунаєм ударемнено цілий ряд нападів неприятеля".

Російські війска полонили 1.100 Німців.

ПЕТРОГРАД, 13. серпня. — Російський звіт звучить:

„**НА БУКОВИНІ:** На північний захід від Шипота неприятель по довшім бомбардованю розпочав наступ. Битва відбуваєть ся дальше зі змінним щастєм.

„**В РУМУНІЇ: На боевім фронті Окна-Ґрозешті завзятий бій тривав через цілу неділю.** Румунські полки, одержавши поміч наших війск, прогнали неприятеля з цілого ряду становищ. Наступ наших війск триває дальше.

„**Протинаступ Німців в долині ріки Сляніку відбито. В наші руки попало 600 Німців і 4 машинові кріси.**

„В околиці Фокшані румунські війска переводили в неділю сильні напади. На захід від шляху Фокшані-Аджуд прибули на поміч нові війска. Переведено ряд успішних нападів. **В однім нападі полонено 500 Австрійців.** Над вечером наші війска були приневолені уступити в напрямі Доманешті".

Німецькі війска йдуть дальше.

БЕРЛІН, 14. серпня. — Німецький звіт звучить:

„**В гористих околицях в области рік Тротус, Путна і Серет неприятель починає уступати під сильним напором союзних війск".**

Російсько-румунські війска здержали в деяких місцях наступ неприятеля.

ПЕТРОГРАД, 14. серпня. — Російський рапорт доносить:

„На півночи перестрілка гармат і жива чинність патруль.

„**На румунськім фронті через цілий понеділок румунські війска переводили протинаступ і над вечером здобули село Слянік та займили укріплені становища неприятеля, віддалені 6 верств на полудневий захід від Ґрозешті. Наступ триває дальше.**

„Від сторони Фокшані по сильнім попереднім бомбардованю неприятель перевів кілька нападів в напрямі Доаґа. Всі напади зістали відбиті завдяки хоробрости румунсько-російських війск. Також зусилля неприятеля в околиці Майкаймени зістали ударемнені завдяки нашій артилерії".

Французькі і анґлійські знавці побоюють ся підступу зі сторони Гінденбурґа.

ПАРИЖ, 13. серпня. — Французькі военні знавці є зовсім невдоволені з останних подій на полудневo-східнім тереиї війни.

Загалом вважають вони, що положене російсько-румунської армії в Молдавії є дуже небезпечне. Деякі зі знавців побоюють ся, що ґенеральний штаб Гінденбурґа заставив лапку. Теперішні военні операції Макензена мають на цїли держати свого противника в шаху. Тому Макензен переводить наступ в околиці Фокшані.

Але головний наступ виконає армія ґен. Бем-Ермолїя здовж Днїстра, щоби в сей спосіб унеможливити уступаючій з полудня російсько-румунській армії заняти оборонні становища здовж Серету, Прута або Днїстра.

ЛОНДОН, 13. серпня. — У військових кругах слїдять з великим напруженем военні операції в Молдавії і Бесарабії. **Вісти про успішний наступ Макензена над Серетом викликали тут занепокоєне, бо небезпека, яка грозить російсько-румунській армії, з кождим днем стає грізнїйша.**

Посли аліянтів покидають Яси.

ЛОНДОН, 13. серпня. — **Кореспондент лондонської часописи „Таймс" доносить з Петрограду, що посли аліянтів опустили Яси, провізоричну столицю румунського правительства, і перенесли ся до Одеси.**

Однак правдоподібно позістануть в Одесї лише через короткий час і перенесуть осідок свого побуту до Херсону або Катеринослава.

Російський шеф штабу вважає наступ Німців на Одесу за неможливий.

ОДЕСА, 13. серпня. — З огляду на поширені вісти про небезпеку німецького наступу на Одесу **шеф ґенерального штабу, ґен. Маркс, подав до відома загалу, що обава щодо наступу неприятеля на Одесу є безпідставна та що російські військові власти не мають наміру опорожнювати Одесу.**

В РОСІЇ.

Поверх 1.000 осіб візьме участь в „Надзвичайних Національних Зборах".

ПЕТРОГРАД, 14. серпня. — **Поверх 1.000 осіб запросило правительство до співучасти в „Надзвичайних Національних Зборах", які відбудуть ся в Москві в днях від 25. до 27. серпня.**

На зборах представить правительство правдиве положенє в російській державі і свої пляни на будуче.

Між особами, запрошеними до співучасти в конґресі, находять ся всі члени чотирох дум, дальше всі особи, звісні зі своєї громадянської діяльности, і представники всіх важнїйших орґанізацій політичних, економічних, торговельних і наукових.

Збори відбудуть ся в царській палаті в Кремли. Збори отворить президент кабінету, Керенський, подаючи загальний образ ситуації; головними референтами будуть поодинокі міністри.

Керенський певний побіди.

ПЕТРОГРАД, 14. серпня. — Президент кабінету, Керенський, відповідаючи на телеґраму анґлійського короля, прислану з нагоди розпочатя четвертого року війни, сказав:

„**Я є певний, що російський нарід найде потрібну силу, щоби перебути поважну пробу під теперішну пору і довести сьвітову війну до такого кінця, щоби він був вартий тих величезних жертв, які вже потерпіла кожда держава, ведучи боротьбу за права проти сили".**

„Мої дні почислені", заявив Керенський.

ЛОНДОН, 14. серпня. — В російських кругах у Швайцарії кажуть, що президент російського кабінету, **Керенський,** говорячи про своє здоровлє, ось-так про нього висловив ся:

„**Я вже не буду довго жити. Дідичність і хороба почислили дні мого житя. Мушу поспішати з працею освободженя Росії і зробити всю, що лежить у моїх силах, заки прийде смерть. Мир під теперішну хвилю віддав би нас в неволю німецького цїсаря, яка була би ще гірша від неволї російського царя".**

Мілюков перестерігає перед безголовєм.

ПЕТРОГРАД, 13. серпня. — На конґресі конституційно-демократичної (кадетської) партії **проф. Мілюков,** бувший міністер для заграничних справ, **виголосив** промову отсього змісту:

„**Ми не сьміємо тратити голову. Наша партія вступила до кабінету, щоби ратувати нашу державу. Росія потребує лише одного правительства і йому всі повинні підлягати. Де не помагає добра рада, там повинно правительство ужити сили. Ми мусимо вести дальше війну в згоді з нашими союзниками".**

Новий командант північної російської армії.

ПЕТРОГРАД, 13. серпня. — **Командантом північної російської армії зістав іменований ґен. Парчевський.**

Командант заявив, що одержав відомости, що неприятель громадить велике число війска, артилерії і фльоту, аби розпочати наступ на півночи.

Де перебуває тепер Ленін?

ПЕТРОГРАД, 13. серпня. — Помимо поголосок, що Николай Ленін утік за границю до Швеції, заходить підозріне, що він **в укритю перебуває дальше в Петрограді.**

РИМ, 13. серпня. — З достовірних жерел доносять, що Николай Ленін удав ся зі Швеції через Німеччину до Швайцарії.

(Продовжене на стороні 3-гій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлень належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відвічає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Сергій Янчуренко скаржить ся в київській „Новій Раді", що Україні не можуть тепер ніяк порозуміти ся, властиво зацікавати ся з політичними напрямами недержавних народів Росії.

„Доси — пише Янчуренко — найголовнійший шлях, яким ми могли довідати ся про житє тих народів, була столична преса й петроградська телеграфічна агенція. Здебільшого сим єдиним шляхом здобували ми потрібні нам відомости.

Але за останний місяць з сим шляхом щось стало ся. Хтось став на сім шляху й нічого потрібного нам не пускає. Сей хтось має відоме імя; се — **російський централізм.**

На всеросійськім зїзді представників рад робітничих і жовнїрських делеґатів у Петроґраді на адресу нового правительства Росії виголосив кілька слів делеґат Мазурін з Красноярска.

Він перевів паралелю між старою — реакційною і новою — революційною властию і заявив, що ріжниці між ними не находить ніякої. Бо нове правительство виступає проти анархії таксамо, як старе; бо й **нове правительство обстоює за централізацією власти таксамо, як старе.**

Що польська нахабність стріне в Українцях найсильнїйших і найзавзятїйших ворогів, про се можемо бути певні. Український нарід не дозволить, аби якінебудь зайди панували дальше над його землею.

Що протипольський настрій на Україні панує, нехай послужить отся телеграма з боевого фронту до Української Центральної Ради:

Українці 29. окремої полевої тяжкої дивізії 12. мая гуртом порішили переслати Вам свій привіт. Всї ми будемо піддержувати Вас у справі домагання федеративної републики і повної автономії України. **Почули, що польська рада Варшави претендує на Київщину — всї ми станемо проти такого грабовання чужого добра, що їм не належить ся.** Просимо доробляти свободу і волю нашої рідної України. — Комітет Українців.

В американсько-польських ґазетах появила ся промова польського посла Дашинського, виголошена в австрійськім парляменті.

Прочитавши сю промову, дивуєш ся, чому Дашинський, яко лїдер польської соціялїстичної партії в Австрії, не говорив зі становища соціялїстичного, але національного. Він не говорив в австрійськім парляменті, що правительство утискало польських **соціялїстів**, зглядно польських робітників, але говорив, що діє ся **кривда Полякам!**

Він не сказав, що мусить виступити ворожо проти правительства, бо правительство виступало ворожо проти польських **соціялїстів**, але за се рішучо заявив, що є ворогом австрійського правительства, бо **се правительство не згодило ся на домагане Поляків вилучити Галичину з ряду австрійських краів.**

Се характеристична ціха в політичній душі польського соціялїста. На се повинні звернути увагу всї, а наші так звані „українські соціялїсти" в Америці повинні спитати себе, на чий млин ллють вони воду?...

СТРАШНІ НАСИЛЬСТВА ПОЛЯКІВ ПІД ОХОРОНОЮ АВСТРІЙСЬКИХ ВЛАСТИЙ.

Вже перед кількома днями подали ми уривок з інтерпеляції українських послів у віденськім парляменті в справі страшних насильств, яких допускали ся Поляки на українськім населенню в перших початках війни. Нині подаємо згадану інтерпеляцію в цілости. Інтерпеляцію внесли посли др. Кость Левицький, Володимир Сінґалевич і тов. до австрійського президента міністрів, дня 5. червня.

Повний зміст інтерпеляції звучить:

В перших двох тижнях серпня 1914 р., коли почали ся воєнні операції проти Росії, галицькі адміністраційні власти не зробили нічого, щоби населене властивим способом поучити, як має поводити ся у війні, а непевні елементи позбавити змоги шкодити оружній силі держави. Наслїдком сього незрозумілого занедбаня трафило ся, особливо в сумежних з Росією повітах Галичини, кілька випадків, що ,окремі особи чи незручним поведенєм, чи з несьвідомости, а вже в найрідших випадках зрадою пошкодили воєнним операціям армії.

Галицьким адміністраційним властям не повинен був бути невідомий обем і значінє русофільської агітації в Галичині. Ті ведено від років між обома народами Галичини. Між українським населенєм Галичини число русофілів було мале й вони були загально відомі.

Коли військові власти звернули увагу галицької адміністрації на русофільські затії, почала вона розвивати горячкову діяльність. Одначе та діяльність приняла зовсім нежданий напрям. **Галицькі адміністраційні власти зарядили найострійші кари не проти малого числа русофілів, тільки проти цілого українського населення Галичини.** Військові власти, команди й окремі відділи армії, поінформовані односторонно й фальшиво адміністраційними властями, прийшли до зловіщого хибного погляду, що всї „Русини" зрадники, і тих казкових поголосок про загальну зраду надужито також для оправдання усїх невдач на східнім фронті.

Тепер почала ся **формальна війна цивільних і військових властий проти невинного, безборонного українського народу Галичини.**

Тисячі мущин, жінок і дітий на основі наглого суду, або таки так, повішено, розстрілено, а в найщасливійших випадках арештовано й відставлено. Не тільки селян і міщан, але також інтелїґенцію — коли тільки хто з них був українського роду — без ніякої підстави, часто тільки на основі самовільного рішеня даного органу власти, арештовано і серед страшних знущань зі сторони уличної товпи й ескорти відставлено до численних цивільних і військових вязниць.

На центральний табор для таких „інтернованих" вибрано **Талергоф коло Грацу** й уряджено його для кількох тисяч осіб. Тамошні уряджения властне в перших місяцях війни, коли Талергоф був переповнений, були під гігієнічними і всякими иншими оглядами просто наругою. **Від епідемій, які швидко вибухли, згинуло більше ніж тисяч зовсїм невинних Українців. Поведене органів нагляду було над всяку міру строге й безоглядне.** А до того прилучали ся для Українців гіркі насьмішки замкнених разом з ними русофілів.

Поступоване проти інтернованих вела окремо для сього утворена ц. к. слїдча комісія в Талергофі. Урядоване сеї комісії, яке вело ся понад два роки, виказало, що **з інтернованих Українців ані один не провинив ся непатріотичним поведенєм. Ані один Українець не був поставлений перед суд, а тим меньше засуджений. З сього виходить понад всякий сумнів, що всї інтерновані Українці через самоволю властий зовсїм невинно були виставлені цілі місяці і навіть роки на найбільші фізичні й душевні муки, а більше ніж тисяча їх заплатила за свій австрійський патріотизм смертю.** Також з инших інтернованих, не Українців, ледви пару тузинів поставлено перед суд.

Ті надужитя, що кличуть до неба о пімсту, приписувано часто в правительственних кругах воєнній психозі галицьких властий і викликаним нею пожалуваня гідним надужитєм армії. Але сї оправданя зовсім не заслугують на віру.

Се не була помилка, се була нелюдська система!

Галицькі адміністраційні власти безпосередно арештоване, а посередно брехливим інформованем армії мали за цїль ціле українське населене оклеветати яко зрадників і політично знищити, щоби з сього зробити політичний капітал для польського панования в Галичині. Найяркійшим доказом сього служить факт, що галицька адміністрація старала ся в тім напрямі впливати на ц. к. слїдчу комісію в Талергофі та що богато з Українців, увільнених сею комісією, по повороті до Галичини вона знова арештувала й інтернувала.

Загальна Українська Рада й Українська Парляментарна Репрезентація робили все можливе, щоб облекшити долю інтернованих у Талергофі, щоб осягнути увільнене невинних і розвязане табору. Вношені меморіяли й численні інтервенції (від жовтня 1914 р.) не осягнули видніїших успіхів. **Талергоф істнував далї як пятно ганьби для правової держави, аж великодушне рішене Його Величности Цісаря поклало конець цїлій системі інтернования.**

На основі сього підписані ставлять до Його Ексцеленції президента міністрів отсї питання:

1) Чи наведені факти Його Ексцеленції, яко шефови ц. к. правительства, є відомі?

2) Які зарядження поробило правительство, щоби винні органи потягнути до відповідальности?

3) Які зарядження думає поробити правительство, щоб невинно замкнені дістали змогу вернути ся без перешкоди до вітчини?

4) Як думає правительство оправдати ті важні надужитя?

5) Які зарядження думає поробити правительство, щоб горожанам держави, які невинно натерпіли ся знущань і були позбавлені свободи й чести, як також родинам тих, що невинно понесли кару смерти, дати відповідне задосьтучинене?

6) Які зарядження думає поробити правительство, щоб запобігти повторенню таких до неба о пімсту взиваючих надужить зі сторони галицьких адміністраційних властий і вимогти на них, щоби в Галичині панувала австрійська державна ідея й австрійська державна рація?

З нагоди отвореня австрійського парляменту і внесеня сеї інтерпеляції 131. число „Діла" помістило вступну статю, яку присьвятило вішаним і арештованим в Галичині. В сїй статї говорить ся між иншим отсе:

Знаємо, що переживала наша країна в початках війни. **Зараз в перших днях кинено на наш нарід донос-клевету, що все українське населене — зрадники в користь російської держави.** Сей донос-клевета впала на пригожу почву, витворену першими воєнними невдачами, і **леґенда про зраду заступила всякі фактичні докази, які свідчили би про зраду.** Так було в політиці. Так було в щоденній практиці воєнного житя на операційнім терені. Тільки в політиці з доносом-клеветою можлива була боротьба, коли на операційнім терені горожани, які впали жертвою сеї леґенди, були безборонні.

Скільки було тих жертв — хто се нині може счислити? Та вони були — і то не як окремі випадки, а як масове явище, яке впало найтяжшим горем на українське населене східної Галичини.

На політичний порахунок з тими, що як автори доносу-клевети понosять за ті жертви моральну вину, прийде час і тоді їх затії будуть представлені цілому культурному сьвітови в усій огидній наготі.

Здасть ся, що близші пояснення до тих страшних насильств, яких допускали ся польські адміністраційні власти на українськім населенню під охороною австрійського правительства, є злишні. Пятно вічної ганьби мусить вкрити катів невинного українського населеня. Голос тисячів невинних жертв буде взивати до неба о пімсту. Прийде час відплати. І страшний буде сей час!

РАДА РОБІТНИЧИХ І САЛДАТСЬКИХ ДЕПУТАТІВ ТА ЇЇ ПОЛІТИКА ВІД ПОЧАТКУ РЕВОЛЮЦІЇ.

(За американським воєнним кореспондентом Г. Віліамсом).

Рада робітничих і салдатських депутатів змінила знова свою тактику.

Відношене Ради до війни розвивало ся і змінювало ся від початку революції. **Найперше Рада посьвятила була всї свої сили для агітації за миром серед жовнірів і робітників.** Її домагання були рішучі і постійні. З приводу справи мира Рада спричинила крізу в кабінеті (уступлене міністра заграничних справ Мілюкова) і приневолила остаточно правительство до принятя формули „мира без здобутків і відшкодовань".

Коли опісля показало ся, що в наслїдок аґітації Ради, а передівсїм її крайного крила, почала зростати деморалізація серед армії і показали ся лихі наслїдки братаня військ з ворогами на фронті, **тоді Рада змінила свою політику і на всеросійськім конґресі Рад робітничих і салдатських депутатів принято резолюцію, щоби війська розпочали наступ, а рівночасно ухвалено всїми силами давати поміч до успішного переведеня війни.**

Рада поробила також приготовання до відбутя мирової конференції соціялїстів. Вона критикувала союзників Росії і заявила, що не позволить пролляти ані одної краплї крови російського жовніра за „імперіялїстичні змагання" західних держав. Рада виясняла слово патріотизм. Рада бойкотувала тих соціялїстів, котрі заняли патріотичне становище. Вона навіть, підпомагаючи наступ, повторила, що сей наступ є конечний для оборони революції, а не для оборони Росії. Всї відозви до жовнірів видавала Рада в імени кляси, а не в імени державних ідеалів.

Тепер наступила велика зміна. Коли грізна небезпека заглянула вже в очи, Рада займила патріотичне становище. Через останних кільканайцять днів провідники і органи Ради навіть не згадують про справу мира. Дискусія про маючу ся відбути мирову конференцію соціялїстів у Стокгольмі майже зовсім устала. Заграничні телеґрами і резолюції в справі мирової конференції друкують ся без ніяких заміток і пояснень.

З другої знова сторони Рада посьвятила всю свою енергію на привернене воюючої сили серед військ. В промовах, статях, відозвах і резолюціях вона представляє воюючу силу яко найважнійшу задачу під теперішну хвилю.

Рада проголосила формально завішене оружа між клясами. Вона ставить державні цілі. Вона жадає від всіх кляс рівних жертв.

Треба жалувати, що Рада не звавала на пересторогu і не займила сього становища перед місяцями. Росія була би заощадила непотрібну і дорого заплачену пробу.

Тепер було би річию навіть неможливою, щоби Рада серед теперішних відносин продовжала свою давну політику. Вона осьмішила би себе, як би голосила давну мирову формулу під сю пору, коли якраз німецькі війска займають російські землі і коли трагічно відкрито, що німецький заговір був підкладом цілої мирової агітації.

Безперечно, нині Рада втратила своє значінє. Відчасу вибуху заворушень під проводом Леніна і відчасу невдачі армії була вона предметом гірких обжалувань. Здасть ся, що Рада старасть ся тепер через свою нову політику, через свої патріотичні змагання направити свої тяжкі блуди і відзискати своє давнє значінє.

Недавно тому Рада скликала була конференцію представників рад торговельних і промислових союзів, військових організацій і кооператив, щоби перевести дискусію над способами народної оборони. Провідною гадкою конференції було змобілізоване всїх сил демократії, щоби вдержати наступ і прогнати ворога. Иншими словами, заходить потреба відновити на ширшу скалю і серед прочих кляс ті змагання, які зробили в Росії середні кляси підчас відвороту російських військ в 1915 р.

Головні змагання є отсї:

1. Піднести виріб амуниції і воєнних матеріялів.

2. Представити селянству конечність заосмотрення армії і населення в достаточну скількість поживи.

3. Активна поміч для боєвого фронту через рекрутоване полків з добровольців.

4. Запевнити успіх позичці свободи.

Поминаючи се, що сї змагання є безпосередно хосенні і конечні, вони скріплять також вплив і значінє Ради.

На недалекім всеросійськім конґресі, скликанім до Москви, тісамі справи будуть головним предметом нарад.

Вісти з України.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

Тирульський полк.

Сими днями відбуло ся зібране Українців 186-тої пішої дивізії. На засїданю була вибрана президия, яка складала ся з шести людий. Зібране вибрало одного представника в центральну раду в місто Ригу. Вибрали Аверкія Шкуру. Кандидатом йому вибрали В. Колеснікова.

Після виборів голова українського комітету 743-го пішого Тирульського полку, Сухов-Ярошенко, прочитав реферат про мету організації, яку одноголосно принято й затверджено. Головні пункти його реферату приводимо нище:

1) Всї части (військові відділи), в склади яких є Українці, зараз же повинні сполучитись в українські роти, батальони й полки, не впливаючи на загальну боєву силу полку, дивізії й корпусу.

2) Наші українські представники на установчих зборах російської републики повинні вимагати й висловлювати волю й бажання Українців:

а) Україна повинна бути самостійною, вільною, а не автономною; вона мусить мати свої закони й ради.

б) Російська република не має права втручати ся в українське земельне питане (земля України тільки для Українців).

в) Україна мусить мати свої власні школи, свої університети і свою центральну Законодатну Раду.

г) Україна може бути тільки братською союзницею з російською републикою.

ґ) Українці заявляють, що вони не йдуть проти перемоги над нашими загальними союзниками, ворогами Німцями й др.

Українці до кінця війни йдуть поруч зі всїм російським і союзним військом.

Після реферату Ярошенка ст. унт. офіцир Шумар прочитав короткий історичний нарис України. Прап. Сухов-Ярошенко зясував слухачам мету дивізійного Українського Комітету. На засїданю вибрано трох делегатів у дивізійний Український Комітет.

При кінци засїдання одноголосно вибрали головою Полкової Української Ради прапорщика Сухова-Ярошенка, а замісць нього делеґатом від Українського Комітету в полковий офіцирський комітет—прапорщика Рака.

Після сього голова Ради проголосив засїдане закритим.

Лист зі Станиславова (Галичина).

Дня 11. мая в місті Станиславові відбув ся по ініціятиві українського військового товариства ім. гет. Павла Полуботка з допомогою товаришів другої батерії Н важкої окремої дивізії і другого лазарету Н п. дивізії День Українського Національного Фонду, уряджений разом з манїфестацією.

Манїфестація рушила в похід з Книгининої Гірки о 11 годині під згуки національного гимну з портретом Т. Шевченка, українськими прапорами і плякатом: „Жертвуйте на Національний Український Фонд". Збір гроший ішов досить жваво. Весь час грала орхестра і співав хор. Манїфестація, пройшовши улицями Волчинецькою, 3. мая, Сапіжинською, Липовою, Ісаковича і Голухівською, вернулась на Сапіжинську і тут у садку було улаштовано віче. Перше слово бере В. Горенко. В коротких словах зазначивши історичне гноблене України московським царизмом, додає: „Українці споконвіку нарід демократичний і ніколи не допустить у себе панованя одної вищої верстви людности над другою низшою. Сини України всї вільні, всї рівні. Щодо державного ладу ми, Українці, домагаємо ся широкої національно-територіяльної автономії у федеративній російській републиці і забезпечення прав національних меньшостий". Познайомивши присутних, між котрими було досить і цивільних, з сучасними подіями на Україні, оповівши про Національний Український конгрес і Український Національний Фонд, промовець додає: „Товариші! Покажіть же, що ви дійсно вірні сини України і що ви не відцурали ся своєї славної батьківщини і своєї рідної мови. Від вашої копійки залежить добробут країни. Несіть же, товариші, сї копійки на велике, сьвяте рідне діло, щоби, вернувшись додому, нам не прийшло ся червоніти перед своїми дітьми, братами, сестрами і батьками, як у нас запитають: Чи дав ти свій гріш у народну скарбницю?" Далі виступає з промовою тов. А. Яковлєв, котрий підкреслює, що Україні ще при старім, ненависнім їм уряди бороли ся за щастє і долю Росії. „Тепер же, як нам засяяло сонце правди, хиба ми випустимо з рук зброю і віддамо наші рідні оселі на потаму тевтонам?" **Поцілувавши національний укр. прапор, Яковлев каже: „Менї вільно умирати під ріжними прапорами, як того вимагає війна; чомуж менї не вільно умерти під моїм рідним прапором?"** Від Н окремої важкої дивізії виступає з промовою товариш М. Пітенко. Він в коротких словах познайомив присутних з теперішним становищем України і відношенєм до неї Тимчасового Уряду. Він каже: „Нехай нам дадуть те, що належить нації, нехай нам обіцяють і ми покажемо, що уміємо захищати свободу, ми покажемо, що у наших жилах тече справжня козацька кров. Ми хочемо у своїм господарстві бути самі хазяїнами, а не наймитами. Нехай же жиє автономна Україна в федеративній російській републиці!" Виступало ще кілька промовців. Всї промови викликали горяче спочутє і гучні крики „Слава". Дехто з присутних плакав. Від галицьких Українців витала віче панна Навроцька: „Ми віримо в красше будуче Галичини і російської України, ми віримо в їх сполучене і вільне житє". Слова її викликали гучні крики „Слава". Орхестра грає „Ще не вмерла Україна". Далі манїфестація вирушає з садка, проходить по місті і вертаєть ся на К. Гірку. Людий, як військових так і цивільних, досить богато. З вікон, витають криками: „Слава". На жаль близкість позиції не дає змоги далї провадити манїфестацію. Підйом надзвичайний; сполучають ся військові і цивільні і співають: „Ще не вмерла Україна".

Всїх гроший зібрано 368 карбованців і 45 копійок; із них 6 карбованців і 20 коп. витрачено на національні українські значки; решту 362 карб. і 25 коп. відіслано у Київ до Національного Українського Фонду.

Українська Військова Рада гарнізону міста Станиславова.

(„Нова Рада", з 7. червня).

День Українського Національного Фонду.

Дня 22. мая в Москві відбув ся День Українського Національного Фонду. Біля памятника Гоголя та в инших місцях відбули ся українські мітінґи; крім того відбув ся український мітінґ салдатів-Українців. Промовці завзивали до жертв на відроджене рідної України. **Салдати віддавали останні гроші, знимали з себе хрести й перстені.** На біржі праці, на мітінґу, **робітники-евреї зібрали між собою 200 карбованців і передали їх Українцям. Дуже богато давали Українцям і „Москалї".**

Зїзд селянської спілки.

В Новомосковську, на Катеринославщині, відбуло ся засїдане зїзду селянської спілки, на якім між иншими постановами ухвалено таке: **„Науку по всїх школах повіту провадити українською мовою. Вимагати від земства допомоги тим учителям, що пойдуть на курси українознавства".**

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

Доля Буковини.

Коли, говорячи про долю Галичини, ми мали на увазі не стільки державних претенсій на обладу сею країною, скільки національних, бо польські політики вже постарали ся забезпечити в Австрії свою перевагу над Українцями, то в справах Буковини міжнародні відносини та державні претенсії мають найбільший інтерес та значінє. Як не можемо спокійно дивити ся на долю Галичини, так, а може ще більше, повинні звернути увагу на сей милий наш край, на Зелену Буковину. Їй загрожує велика небезпека, бо вона вже запродана, віддана без повороту иншій державі, яка на володінє й панованє українською Буковиною не має ніякого права.

Як відомо, виступ Румунії проти центральних держав дуже обходив усіх спільників, і Румунія, як і в балканській війні, завела довгий і упертий торг. Становище її було дуже вигідне; з Франції напирали, щоби скорше Росія кінчила переговори, щоби привела Румунію до виступу за всяку ціну, — і от старий злочинний уряд, що кинув був Українцям з трибуни думи обвинуваченє в зраді, запродав Буковину Румунам, запродав сьвідомо, бо намагав ся щось таке розводити про „русское населеніе", але згодом відступив ся. Після договору в серпни 1916 року до Румунії мають відійти: Буковина (вся), Трансильванія (вся), Банат (увесь), та частина Болгарії з містами Шумлею і Варною. Боячи ся, що надто отверта заборча політика, бо Буковина — українська, Банат — сербський і український, округ Варни і Шумлї — болгарський, може комусь дати потім привід не додати всього, Румунія провела в договорі і такий пункт, що сї краї мають до неї перейти, коли їх навіть і не повоюють в Австрії та Болгарії і коли навіть котрась із держав (очевидно — Росія) складе окремий мир із центральними державами. Отже справа стоїть дуже вигідно для Румунії, тимбільше, що новий російський уряд уважає, що всї умови старого уряду повинно ся виконати, бо то все „борг чести".

Одначе зважимо, що нас буде коштувати сей „борг чести", який полишив російській демократії уряд „без чести і поваги". Українці в Буковині живуть між Дністром та горішним Серетом, складають вони до 40% всеї людности Буковини, майже стільки відсотків мають Румуни, більше 20% припадає на Німців. Але змішана людність тільки в районі Черновець, Садагури, то що (Українців більше половини), проте можна сказати, що край поділяєть ся на дві частини: північно-східну — українську (від 55% до 92%) та південну — румунську. А що ся північна, українська, межує з українською Галичиною, від якої вона була відірвана в 1849 році, то ясно, що доля української Буковини тїсно звязана з долею Галичини. Про житє наших Буковинців у державі румунській, яке воно має бути, богато говорити не випадає: Румунія є державою аґраріїв та повного національного поневолення. Єврейство, не вважаючи на всї домаганя европейських держав, прав там не мало і не має, людність румунської і болгарської Добруджі до участи в політичнім житю держави не допущена, селяни — темна, безправна, некультурна і убога маса; академії та університети в Румунії є, але народної школи дасть Біг, як і в російській Бесарабії.

Тимчасом Румунія забезпечила собі право участи в мировім конґресї і там буде обстоювати, щоб договори з нею були всї здійснені. Але окрім договорів, що потаємно закладали европейські уряди, є один дуже великої ваги договір для всього сьвіта. Його приняла демократія всього сьвіта, з ним носили ся і носять ся і Анґлійці, і Французи, і Німці, і Росіяни: **се забезпеченє независимости малих держав і самоозначеня малих народів.** Сим часто заспокоювали, сим же часто й виправдувались европейські політики, на се всі вказували, як на провідну і втішну зорю в протягу війни, і нема сумніву, що сей прилюдний клич правительств і демократій усього сьвіта не вдасть ся нікому приглушити з кінцем війни. Самоозначеня народів Европи — ось-що визволить Буковину зпід того ярма, яке для сього „русскаго края" виструґав „русскій царь". Отже з кінцем війни, на мировім конґресї повинно запитати ся і вислухати голос українського народу Буковини, який нехай сам рішає свою долю, бо надто в ній богато накрутили й наворожили державні політики.

(„Нова Рада", з 31. мая).

ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ".

Чому Швеція мусить бути невтральною.

До Злучених Держав повернув з Берліна кореспондент американської Злученої Преси, Карло Віґанд, і в гутених дневниках помістив свою розмову з одним державним політиком Швеції, який говорив йому, чому Швеція мусить бути невтральною.

Сей політик говорив Віґандови отсе:

„Коли американський нарід сподіває ся, що Швецію можна наклонити до зірваня зносин з Німеччиною і вихнути до війни зі всею її нуждою, по одній або по другій стороні, то він не знає відносин у Швеції, і заведеть ся в надії.

„Се є цілком неможливо; так, цілком неможливо. Ви не розумієте нашого трудного положеня між двома огнями. Шведський нарід рішив ся абсолютно видержати невтральність аж до кінця війни.

„Одно лише може спонукати Швецію до війни, а іменно, коли би одна або друга сторона заатакувала нас або виконала на нас наїзд. З нашими тягарами і досить великою нуждою, з 3-літними страхітями війни, які стали перед нашими очима, ми не можемо взяти участи в конфлікті, який може лише збільшити, а не зменьшити нашу нужду і терпіня, і в якім Швеція може лише стратити, а нічого не скористати".

„Коли би я — каже Віґанд — виявив імя сього політика, то ви зрозуміли би, яку вартість має його заява. Однак, даруйте, сього зробити я не можу, бо се була розмова приватна, а не офіціяльна. Я торкнув ся справи щодо зірваня зносин з Німеччиною або замкненя границь для центральних держав, на що згаданий політик менї заявив:

„Неможливо, цілком неможливо. Ми занадто залежні від Німеччини з деяких причин, головно задля угля, без якого ми не можемо жити".

На питанє Віґанда, чи між скандинавськими державами істнує якийнебудь союз щодо европейської політики, згаданий політик відмовив ся відповідати. Однак, що якийсь союз між скандинавськими державами істнує, про се Віґанд довідав ся у Копенгаґен і Стокгольмі.

На запит Віґанда пояснити йому положенє Швеції, сей політик подав такі інформації:

„Швеція найбільше потребує угля, пшениці і пашї. Вона потребує 400.000 до 450.000 тон угля місячно для зелізниць, фабрик і домашних потреб.

„В 1914 році Швеція спровадила з Анґлії 4,682.501 тон, а з Німеччини 335.132 тон угля; в 1916 році з Анґлії 1.707.319 тон, а з Німеччини 4,380.576 тон угля. Тепер Швеція підписала з Німеччиною договір, на основі якого Німеччина має доставляти їй найменьше 150.000 тон угля місячно.

„Не буде Швеція діставати угля з Німеччини, то протягом місяця перестануть курсувати трамваї, а протягом трох місяців перестануть курсувати зелїзниці. А се позбавило би праці 300.000 робітників.

„А що Швеція висилає велику скількість зелїзної руди до Німеччини, то се є цілком оправдане. Була заява, що Швеція має право висилати се; зелїзну руду ми висилаємо також до Анґлії. Сього року ми вислали також до Злучених Держав 350.000 тон зелїзної руди.

„Зелїзна руда є одиноким, чим ми можемо відплатити ся Німеччині. Як ми зі Швеції не пішлемо зелїзної руди, то не дістанемо угля, соли, медицини, фарби, хемікалий і т. п. річий з Німеччини".

Українська преса на закордонній Україні.

До 31. мая 1917 року на закордонній Україні виходили слідуючі часописи:

„Нова Рада", денник. Політична часопись. Редактор А. Ніковський. Видає „Товариство для підмоги літературі, науці і штуці". Адреса: Інститутська 22 — Київ.

„Вісти з Української Центральної Ради", укладає і видає Комітет Української Центральної Ради. Адреса: Педаґоґічний Музей, — Київ.

„Робітнича Газета", денник. Центральний орґан Української Соціял-Демократичної Партії. Редактор В. Винниченко. Адреса редакції: Пушкинська, 4; адреса адміністрації: Прорізна, 28, пом. 17. — Київ.

„Народня Воля", денник (селянська ґазета). Редактор М. Ковалевський. Адреса: Хрещатик, 27 — Київ.

„Літературно-Науковий Вістник", місячник літератури, науки і громадського житя. Адреса: Велика Підвальна, 36, пом. 8 — Київ.

„Шлях", місячник літератури, мистецтва і громадського житя. Редактор-видавець Хв. Коломийченко. Адреса: В. Підвальна, 36, — Київ.

„Київська Земська Ґазета", видане Київського Ґубернського Земства. Адреса: В. Володимирська, 32., ґубернська Земська Управа — Київ.

„Вісти Київського Ґуберніяльного Виконавчого Комітету", при ґуберніяльнім Комісарі Тимчасового Уряду — Київ.

„Комашня", тижневник Київського Союза Установ Дрібного Кредиту. Редактор Ф. Матушевський. Адреса: Інститутська, 3 Союз. Банк. — Київ.

„Театральні Вісти", тижневник Українського Театрального Орґанізаційного Комітету. Адреса: М. Благовіщенська, 34, пом. 19 — Київ.

„Стерно", вістник Київського Українського Студентства. Адреса: Педаґоґічний Музей — Київ.

„Боротьба", тижневник, орґан Центрального Комітету Української Партії Соціял-Революціонерів. Адреса: Львівська, 10 — Київ.

„Рідне Слово", тижневник Харківського Українського Орґанізаційного Комітету. Адреса: Свободний пер., Трете Товариство Дрібного Кредиту — Харків.

„Каменяр", орган учеників середних шкіл м. Києва. Адреса: Фундукліївська, 55, пом. 2 — Київ.

„Вістник Товариства Просьвіта у Катеринославі". Адреса адміністрації: Поліцейська, д. Мізко, Книгарня „Слово" — Катеринослав.

„Українське Слово", видане Одеського Українського Керовничого Комітету. Редактор В. Чеховський. Адреса: Соборна площа, 2, пом. 9 — Одеса.

„Народні Бажання", видане Голопільського Відділу Союза Подільських Українців. Редактор Д. Зосимато. Адреса: Ольгополь, Подільська ґубернія.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовженє зі сторони 1-шої).

Загальний страйк металевих робітників полагоджений.

ПЕТРОГРАД, 13. серпня. — Загальний страйк металевих робітників у цілій Росії становив дуже поважну небезпеку для держави. Представникам правительства, які вели переговори з делеґатами робітничих орґанізацій, вдало ся остаточно крізу відвернути.

В НІМЕЧЧИНІ:

Военна добича Німців за три роки війни.

АМСТЕРДАМ, 13. серпня. — Після звіту, оголошеного в берлїнській часописи „Теґліхе Рундшав", Німці здобули в протягу перших трох літ війни: **12.156 гармат, 83.520 машинових крісів, 1,655.000 карабінів, 2.298 літаків і 186 бальонів.**

—0—

Хіни виповіли Німеччині і Австро-Угорщині війну.

ЛОНДОН, 14. серпня. — **Нині о годині 10-тій рано хінське правительство виповіло війну Німеччині і Австро-Угорщині.**

(Хіни є 17-та з ряду держава, яка виповіла війну центральним державам).

ПОКЛИК

до родимців з села Псари і Деґова, повіт Рогатин.

В місті Елізабетпорт, Н. Дж., завязав ся принагідний комітет, котрий поклав собі за ціль збирати грошеві жертви для тих жовнірів з села Псари і Деґова, пов. Рогатин, котрі по війні повернуть ся домів немічними калїками. Просимо всіх наших краянів, аби вони не забували за своїх нещасних старокраєвих братів і надсилали для них свої датки на руки Микити Голїновича, 154 First Street, Elizabethport N. J. Нитка по нитці, а бідному сорочка!

ЗА КОМІТЕТ:

К. Горинь, голова, **М. Голїнович**, касієр, **Я. Красновський**, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Прийшли часописи з України.

Вчера до нашої редакції прийшли з Киева слідуючі часописи: „Нова Рада" (ч. 41, з 31. мая 1917 р.); „Вісти з Української Центральної Ради у Киеві" (ч. 3 і 4, з цьвітня 1917 р.); „Народня Воля" (ч. 19, з 9. червня 1917 р.); „Боротьба" (ч. 3, з 2. червня 1917 р.); „Царчи република" (видане Київського Губерніяльного Земства) і „Бережіть нашу Волю" (видане Київського губерніяльного Земства).

Історія України в образах.

А. Рудакевич з Глестонбури, Конн., доносить нам, що один тамошний Українець, п. Іван Подоляк, порішив видати історію України в образах. „Іван Подоляк, — пишеть ся в листі — не зважаючи на свою тяжку повседневну працю, посьвятив ся збирати портрети і малюнки славних мужів України, почавши від перших початків українського житя. Зібравши всі портрети українських діячів, він замовив артиста В. Сиротенка, щоби сей зробив зі всїх один великий портрет, з якого відтак можна би зробити клішу і відбити кілька тисяч портретів. Се був би перший історичний портрет України, і він повинен би находити ся в хаті кождого Українця. Коли портрет буде скінчений, тоді оголосить ся про се в „Свободі".

Закон про примусову службу військову перед федеральним судом.

Конституційність військового акту і леґальне право правительства посилати асентированих мущин за границю будуть розбирані найвисшим судом Злучених Держав. Сподїзають ся, що ся справа буде переслухана в жовтни.

Суд має порішити дві окремі справи. Першою справою є справа трох огайських соціялістів, яких за нарушенє військового закона заслано до арешту. Другою справою є порішенє, чи посиланє асентированих мущин за границю є дозволене конституцією.

Ганніс Тейлор, який домагаєть ся, аби суд порішив конституційність військового акту, сказав:

„Я стверджую, що конституція не має сили дати правительству повновласть на висиланє війска і міліції за границї Злучених Держав і я предкладаю найвисшому судови порішити сей принцип".

Австрія проти побору її горожан.

Деякі часописи нотують вістку, що Австрія буде протестувати всїми доступними її средствами проти побору до американської армії австрійських горожан, навіть коли вони взяли перші горожанські папери.

Невтральні держави протестують.

Посли невтральних держав внесли до державного департаменту у Вашінґтоні протест проти побору до армії чужинців з першими паперами і проти висиланя їх до военної служби за границею. Що найменьше повинно ся зробити, то те, що коли чужинець з першими паперами не має доброї волі служити в армії, йому треба дати спромогу повернути до старого краю.

Проти примусової військової служби.

Горожани міста Гайнсвіл, Джорджія, на зборах в суботу (11. с. м.) постановили віднести ся до конґресу з жаданєм відкликати закон про примусову службу військову.

Шість ґовернорів проти I. W. W.

В Портленд, Оре., відбув ся зїзд ґовернорів шістьох західних стейтів: Ореґон, Вашінґтон, Невада, Монтана, Ютаг і Айдаго. Зібрані ґовернори ухвалили зорґанізувати спільне поліційне тіло для боротьби з безпорядками і „внутрішними ворогами" — Промисловими Робітниками Сьвіта.

Знова заборона соціялістичної ґазети.

Адміністрація часописи „Амерікен Сошеліст" в Клівленді, органу соціялістичної партії, одержала з Вашінґтону повідомленє, що департамент почти відкликує її привілей „секенд клес" за статі, друковані в червни, які провинили ся супроти закона про шпигунство.

Ранений 47 разів у битві.

Гарри Чатертон в Елізабет, Н. Дж., віднїс ся до військової комісії, аби його приняла до армії. Гарри минувшого цьвітня повернув до Америки по двох роках перебуваня на француськім фронті в рядах 39 батальону канадійської піхоти.

Лікарі при фізичнім огляданю відкрили на тілї Чатертона 47 ран від куль і шрапнелів і виявили своє здивованє, що він ще доси жиє. Його не принято до війска.

Приїзд японської місії.

В понеділок (13. с. м.) до Злучених Держав прибула спеціяльна японська місія під проводом великого князя, К. Ішії.

Вашінґтон спеціяльно тішить ся приїздом сеї місії, бо коли попередні місії инших держав приїзджали сюди за грішми, то японська місія заявила, що вона не приїхала до Злучених Держав за грішми.

Праця у фабриках амуніції загрожує здоровлю женщин.

Дві заяви, зложені публично минувшої суботи, говорять, що робітники в тутешних і заграничних фабриках амуніції працюють в обставинах, які загрожують здоровлю і моралї. Одну заяву зложила Фундація Россел Сейдж, а другу зложив Філїп Сарджент Флоренс, бувший секретар комітету здоровля амуніційних робітників, зорґанізованого англійським правительством.

У заяві Фундації Россел Сейдж говорить ся, що женщини і дївчата у фабриках амуніції є виставлені на великі небезпеки.

Страйк в Бріджпорті.

Майже 250 робітників Лейк Торпідо Компанї вийшли на страйк, аби здійснити свої домаганя. Страйкери домагають ся, щоби непороумінє порішив федеральний суд.

Забороняють носити юнїйні відзнаки.

Трамваєві робітники в місті Спрінґфілд, Ілл., які минувшої суботи підписали з компанією угоду і в неділю рано мали повернути до роботи, вийшли знова на страйк. Компанія не годить ся, аби робітники носили юнїйні відзнаки, мимо того, що в угоді признала юнію. Робітники кажуть, що се є нарушенє контракту зі сторони компанії.

Депортоване або інтерноване нельояльних.

Сенатор Кінґ носить ся з проєктом, який наражував би на депортоване або інтерноване ті особи, які в останних 20 роках стали горожанами, а на яких впало би підозрінє, що вони є нельояльними супроти правительства Злучених Держав. В тім случаю державний прокуратор мав би видати заряджене, аби ті особи позбавити горожанського права.

Наґінка на чужомовні часописи.

Сенатор Кінґ заявив, що він внесе в сенаті проєкт, аби чужомовним часописам заборонити поміщуване воєнних вістий і коментарів про міжнародні або політичні справи, які дотикають ся війни. Заборону зносить ся в случаю, коли ті часописи побіч своєї мови будуть також друкувати правдивий переклад матеріялу на анґлїйську мову.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Українські представники на міжнародній соціялістичній конференції.

На міжнародну соціялістичну конференцію до Стокгольму виїхали представники української соціял-демократичної партії в Австрії, відомі діячі Микола Ганкевич і Володимир Темницький. Виїхав також посол австрійського парляменту, український соціял-демократ Єемен Вітик, давно відомий оборонець галицьо-українського робітництва.

Українська соціял-демократична робітнича партія (С.-Д. Р. П.) і українська партія соціялістів-революціонерів (У. П. С.Р.) в Росії вишлють також своїх делеґатів.

Постанова полтавського повітового земства.

Надзвичайні збори полтавського повітового земства рішили постарати ся, аби будинок та інвентар „Інститута Благородних Дївиць" передати українській ґімназії, яку основуеть ся в Полтаві. Також рішено асиґнувати на ґімназію 10.000 карбованців (рублїв).

Селяни Волині за републикою без президента.

Селянський український зїзд волинської губернії, який закінчив ся 6. червня, заявив ся між иншим за федеративним устроєм російської републики без президента і за національно-федеративною автономією України.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Конференція скандинавських держав.

Вашінґтонські круги довідують ся з урядових жерел, що Данія, Швеція і Норвеґія скликують в короткім часї конференцію, на якій значінє виступленя Злучених Держав до війни буде найголовнійшим предметом нарад.

Алїянти проти стокгольмської конференції.

Париський „Матін" доносить, що Анґлія, Франція й Італія відмовили ся видати заграничні пашпорти делеґатам, які мали намір взяти участь в нарадах соціялістичної конференції, заповідженої до Стокгольму на 9. вересня.

Ґенеральний страйк в Еспанії.

Страйк зелізничих робітників в Еспанії, який вибух минувшої пятниці, перейшов у стадію ґенерального страйку. В понеділок рано вийшли на страйк масарі, друкарі, боднарі і инші робітники. Останні покинули роботу тому, щоби допомогти зелізничим робітникам виграти страйк.

Еспанський король скликує мінїстрів на нараду.

Еспанський король Альфред повернув до Мадриду і скликав раду мінїстрів, аби порадити ся над домашними справами, які тичать ся правительства. Нарадами проводить сам король.

В краю проявляєть ся революційний рух.

Новий податок на Бельґію.

Нїмецькі військові власти наложили новий податок на особисту власність і маєток Бельґійців. Податок обовязує всїх мешканців Бельґії.

Єгипетська бавовна.

Анґлія закупила всї засіви бавовни в Єгипті.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. М., Ґоргем, Н. Дакота. — Добрі вірші ми містимо безплатно, а невідповідні до друку (от хоч би і той, який Ви нам надіслали) не помістимо навіть за гроші. Ми раді би Вам помістити, але сей вірш не має вартости.

ДО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА

надійшли з краю і доси лежать невідібрані листи для слідуючих осіб:

171. Лелюк Василь від жени Катерини, Карлів, Снятин.
175. Леміх Гелена від матери, Розбош довгий, Прухник.
176. Лешко Іван від жени Марії, Довгомука, Стрий.
177. Лешко Михайло від жени Анни, Довголука, Стрий.
178. Лучак Ігнатій з Карапчія (Бук.), від сина Григорія з війска (2 листи).
179. Лукінчук Іван від жени Марії, Вовчківці, Снятин.
180. Лютик Василь від жени Параски, Давидівці, Ставчани (Бук.).
181. Леганьчук Марія від брата Антона, з війска.
182. Ліщинський Олекса від Анастазії Микитин, з бараків.
183. Малиш Феся від сестри Анни, Млини, Яворів.
184. Мандзюк Юрко від жени Елени, Олешків, Заболотів.
185. Манїброда Давид від жени Мільки, Стремільча, Радехів.
186. Манкіш Петро Данилів, від жени Домни, Глиниця, Буковина.
187. Маковійчук Іван від родини, Устерики.
188. Маковійчук Ілаш від жени Анни, Лашківка, Кіцман, Буковина.
Лашківка, Кіцман, Бук., (2 листи).
189. Максимюк Мирон від доньок Анни і Домни.
190. Максимюк Василь від доньки Анастазії, Боянчук, Буковина.
191. Марцінішин Михайло від родини Богданівка.
192. Марковський Йосиф від жени Химки, Піски, Броди.
193. Маркевич Яків від жени Анни, Василів, Заставна.
194. Матіяшек Адам від жени Катерини, Хотимир, Товмач.
195. Матійчук Танасій від родини з Черновець і від Петра Кошмана з війска (2 листи).
196. Мельничук Семен від родини, Русів, Снятин.
191. Мельник Катерина від мужа Стефана, Красна, Перегінсько.
198. Мельник Михайло від жени Полагни, Братківці, Стрий.
199. Митник Андрій від жени Анни, через Росію.
200. Моцик Іван від батька Михайла і від брата Йосифа, з війска (2 листи).
201. Мойса Ґеорґій від жени Катерини, Бродок, Заставна, Буковина.
202. Мацюк Василь від батька Дмитра, Люча, Яблонів.
203. Морошан Данило від жени Аґрипіни, Кіндешти, Буковина.
204. Мурин Алексій від родини, Дача, Яворів.
205. Милїв Михайло від родини, Ясеновець.
206. Микула Яків від жени, Броди.
207. Микитин Іван від Емілії Миронко, Карапчів, Буковина.
208. Микула Стефан від жени.
209. Манорик Андрій від жени, Підкамінь.
210. Маґаля Теодор від сестри Марії, Новосілка.
211. Марків Катерина від брата Николи, з італійського полону.
212. Міхоцька Михалина від сестри Аполонії, з бараків.
213. Мегера Проць від жени, зпід Росії
214. Миколишин Василь від Маґди Гедованої, з бараків.
215. Морґоч Н. від доньки Досї, Кіцмань, Буковина.
216. Мотрук Юрко від жени Марії, Джурів, Снятин.
217. Мулик Олекса від брата Будника Романа, з Росії.
218. Мисан Павло від Білик Еви, Броди.
219. Народовський Іван від жени Каролини, Заболотів.
220. Ненич Анна від Михайла Ненич, Стінка, Бучач.
221. Ніцконь Михайло від жени Станислави, Задубрівці, Снятин (2 листи).
222. Недільський Йосиф від жени, Судова Вишня.
223. Новосад Антін від жени Параньки, Забава, Бишів.
224. Новосад Петро від жени, Ілавче.
225. Ничай Іван від жени Анастазії і від батька Якова, Броди.
226. Николюк Стефан від родичів, Рожнів, Снятин.
227. Олексин Йосиф від жени Анни, Бортники, Товмач.
228. Озарко Никола від жени, Чортовець, Городенка.
229. Охоцинський Володислав від жени Марії, Устє, Путиля, Буковина.
230. Одвуд Семен від жени Еви, Германів, Миколаїв.
231. Олексій Марія від брата Йосифа Яцишина, з Німеччини.
232. Олександрук Никола від жени Елени, Южинець, Буковина.
233. Олійник Іван Маф. від жени Ілени, Неполоківці, Бук. (3 листи).
234. Онищук Никола від брата Максима, з війска.
235. Отульський Іван від жени Гелени, Тартаків, Сокаль.
236. Оробець С. від батька Дмитра, Залуче, Снятин.
237. Ортинський Ілія від жени Йоанни, Улично, Дрогобич.
238. Ославський Стефан від Бучака Андрія, Медика.
239. Олінек Фред від брата Кіндрата, з Росії (5 карток).
240. Олійник Пилип від сина Івана, з італійської неволі.
241. Олінкевич Михайло від родини, Скала.
242. Овчарук Стефан від жени Катерини, Підгайчики, Коломия.
243. Осташ Явдоха з Ляцького, від Лучука Николи з італійської неволі.
244. Остапчук Юрко з Гвіздця малого, від Холєвчука Дмитра, з італ. неволі.
245. Пачковський Франк від родини з Гвіздця, Коломия.
246. Палагнич Ґура від жени, Заставна, Буковина.
247. Палюх Михайло, Чвалюк Петро і Сталенний Матвій від Олекси Чвалюка, з війни.
248. Палюґа Яків від брата Йосифа, з війни.
249. Паланиця Андрій від родини, Конти, Броди.
250. Паньків Сень від жени Марії, Вільхова, Рогатин.
251. Пампух Іван від жени, Сурохів, Ярослав.
252. Пентелюк Митро від жени Калини, Чернівці.
253. Пантелюк Варвара від брата Олекси, Ілінці, Снятин.
254. Пархома Семен від дітий, Тудорковичі, Сокаль.
255. Пасічний Іван від жени Евдокії, Долпотів, Калуш.
256. Пащак Іван від жени Марії, Чернава, Мостиска.
257. Пашиняк Онуфрій від жени Катерини, Снятин.
258. Павлюк Максим від жени Василини, Толуків, Снятин (2 листи).
259. Павлишин Іван від сестри Ксені, Смолин, Немирів.
260. Павловець Пилип від матери Каськи Кацюба, Павлова, Ярослав.
261. Павловський Антін від родини, Раранча, Буковина.
262. Пенцак Никола від жени Анастазії, Павлів, Холоїв.
263. Пенцак Семко від жени Юлії, Балучин, Глиняни.
264. Петрів Гринько від жени Марії, Куровичі.
265. Петрук Танасій від брата Николи Статкевича, з російського полону.

(Дальший тяг наступить).

Належитість за кождий лист виносить 50 центів.

Гроші треба посилати в моні-ордерах або в готівці на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,

520 E. 6th St., New York, N. Y.

СПРАВОЗДАНЄ ПОНИКОВЕЦЬКОГО КОМІТЕТУ.

Другий з ряду мітінґ товаришів з села Пониковиці малої, пов. Броди, відбув ся дня 29. липня б. р. На тім мітінґу відбула ся і виграва годинника, за котрий ми оголошували в ч. 84 „Свободи". Вийшов нумер 31 і годинник виграв І. Бойко.

Комітет взиває всіх громадян села Пониковиці малої, щоби вони по всіх усюдах збирали жертви на фонд будови читальні в нашім селі і негайно присилали зібрані гроші разом зі списом до центрального комітету в Кромптон, на адресу секретаря: Wasyl Fedorowicz, Box 39, Crompton, R. I.

Комітет складає сердечну подяку всім розкуповцям і розпродавцям тікетів на виграву. З чужих плейсів прислали: Т. Хиль від поодиноких товаришів $2.40; Анна Газдун і Анастазія Газдун з Ню Йорку закупили по 10 тікетів і заявили, що і надалі будуть працювати для добра свого рідного села.

Комітет ухвалив давати справоздання зі своєї діяльности раз на місяць. Справоздане з липня представляєть ся так: З виграви $10.70. На мітінґу зложили добровільні жертви отсі товариші: В. Федорович $3.25; І. Кравчук $3.00; В. Гаврилюк $2.50; М. Бучинський $2.00; А. Бучинський $1.00; А. Бельскі, Т. Андрухів і Ем. Труш по 50 цнт. — Разом $23.70. Попередно оголошено $54.84, отже загалом є в касі $78.54.

Шановні Громадяни села Пониковиці! Коли Вам лежить на серци добро свого рідного села, коли Ви хочете видїти в своїм селї читальню „Просьвіти", коли Ви хочете змести з лиця землї темноту в нашім рідним селї, коли Ви хочете, щоби наше село своїм поступом випередило всї околичні села; одним словом: коли Ви бажаєте серцем і душею добра свому рідному селови, то всї як один ступайте слїдами своїх братів в Кромптон, а тоді певно довершимо зачате діло. Тож до працї, Товариші! Збирайте жертви поміж собою і між чужими і засилайте на висше подану адресу, а певно, що і в наше віконце засьвітить сонце!

Василь Федорович, секр.

Дописи.

З DETROIT. MICH.

Відозва до всіх українських громадян в Дітройт і околиці.

Браття і Сестри! Як Вам відомо, справа „Укр. Нар. Дому" в Дітройт не новість, але вже від кількох літ все щось чуєте від людий, тай по часописях від часу до часу можна було прочитати загріваючі поклики до так гарного зачатого діла місцевим комітетом. Зроблено кілька представлень на ту ціль і зібрано поверх $200, але тими часами чомусь нічого путнього не видко... Чи цїлком справа завмерла, чи може нам не треба „Укр. Нар. Дому"?!

Я гадаю, що „Укр. Нар. Дім" в Дітройт є конче потрібний, і то як найскорше. Без своєї хати ми марно пропадаємо! „Укр. Нар. Дім" може нас всіх злучити в одну сильну громаду, де можемо спільно збирати ся та радити ся над своєю долею і недолею, де можемо себе ліпше пізнати, де можемо себе спільно просьвіщати, де зможемо виставляти свої гарні представленя, концерти і ріжнородні забави.

Коли у нас не буде такого дому, то ми усього того не зможемо зробити. А що ми всі розкинені по великім Дітройті, то і забудемо, що жиємо, а не то, щоби про нас дехто з [illegible].

Мене дуже дивує, що справу „Укр. Нар. Дому" так занедбано. Нарід скитаєть ся по чужих кутах і солоно за се платить, а про свою власну хату чогось байдуже... Може ми не гідні щось подібного мати? Таж нас тут обчисляють на поверх 16.000 і, як кажуть, більшість є самі поступовці.

Отже таке гарне діло, як „Укр. Нар. Дім", та на таке число Українців як у Дітройт, не є нічого трудного; лише доброї волі і вирозуміня, а я вірю, що „Укр. Нар. Дім" повстане вкоротці.

Щоби ліпше над сею справою застановитись і спільно нарадити ся, в який найлучший спосіб взяти ся до сього діла, комітет винаймив велику галю і скликує Вас всіх, Українців і Українок, на віче, на спільну нараду, що і як маємо зробити, щоб „Укр. Нар. Дім" повстав як найскорше! Нехай нас нічого не спиняє пійти на се віче, бо то наше, і наша спільна справа, і то справа конечна. А як зберемось, то так радьмо, щоби щось путнього з тої наради вийшло. Не даймо завстидати ся другим! На вічу в справі „Укр. Нар. Дому" буде реферувати п. Д. Якимів і инші бесідники.

Віче відбудеть ся в неділю, 19. серпня б. р., о годині 1.30 пополудни, в гали польських Соколів при улици Джонкшен, на Вест сайд.

ЗА КОМІТЕТ „УКР. НАР. ДОМУ":

О. Фариняк, секр. рек.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром. Пишіть на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БРУКЛИН, Н. Й. Українське Товариство „Зоря", від. 293, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайні збори відбудуть ся в суботу, 18. серпня с. р., о годині 7.30 вечером, в гали мітінґовій ч. 83 Норт 7-ма улиця, Бруклин, Н. Й. Між иншими важними справами буде вибір делеґата на конвенцію, проте кождий член обовязаний в означенім часї явити ся. — А. Кулявий, предс.; В. Яськевич, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Народна Поміч", від. 14, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в суботу, 18. серпня б. р., в гали під ч. 414 Іст 5-та ул. Початок о годині 8-мій вечером. Обовязком кождого члена явити ся на тім мітінґу, бо маєть ся вибирати делеґата на конвенцію. Котрий член не явить ся і не заплатить своєї належитости, буде виключений. — М. Ставчанський, секр.

ГЕСТІНҐС ОН ГУДСОН, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 19. серпня б. р., о годині 4-тій пополудни, під ч. 94 Рейлрод евеню. Кождий член має явити ся точно на означений час, бо маємо богато важних справ до полагодженя. Буде також вибір делеґата на конвенцію. — І. Головчак, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Подаєть ся до відома, що місячний мітінґ тов. „Запорожська Січ", від. 347, відбудеть ся в неділю, 19. серпня б. р., в домі п. Теодора Пташинського. Всі товариші мають безуслівно явити ся під карою 50 цнт., а урядник $1.00. На тім мітінґу мають рішати ся важні справи. Буде вибір делеґата на конвенцію і будеть ся приймати нових членів до товариства і до У. Н. Союза. Родимці в околици Мілвіл! Вступайте громадно в члени до У. Н. Союза! Пригадайте собі припадок з дня 28. мая, як стріткара розтяла ноги на чотири части і відтяла, а також голову розбила чоловікови, котрий жив тільки дві години. Ще на 29. мая збирали кости з ніг небіщика, котрий не був в жадній орґанізації. Отже ніхто з нас не знає, де і яка його смерть чекає. Тепер є найліпша нагода вступити в члени У. Н. Союза, бо потому може бути запізно. Не відкладайте, Родимці, справи свого обезпеченя! — Г. Замейський, предс.; І. Годяк, секр.; Т. Пташинський, кас.

МОНЕСЕН, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 338, повідомляє своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеть ся в неділю, 19. серпня б. р., зараз по Службі Божій. На тім мітінґу відбудеть ся вибір делеґата на конвенцію. Кождий член мусить безуслівно явити ся. — Ф. Янковський, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 19. серпня б. р., в гали Німецькій, точно о годині 1.30 пополудня. Просить ся всіх членів, аби явили ся на засїданє, бо є дуже важні справи до полагодженя. Буде вибір делеґата на конвенцію. Нових членів будеть ся приймати за половину вступного. Обовязком кождого члена явити ся на тім мітінґу і привести зі собою кілька нових членів. А Ви, Українці, котрі проживаєте у Савт Бетлегем, Па., і не належите до ніякої української орґанізації, приступіть до нашого братства і до У. Н. Союза, бо то є одинока найстарша, найбільша і найбогатша наша орґанізація в Америці. — І. Сименшна, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся 19. серпня б. р., в домі Укр. Ам. Горожан під ч. 822 Н. Франклин ул., точно о годині 1-шій пополудни. Кождий член має явити ся на той мітінґ, бо є важні справи до полагодженя. Будеть ся вибирати делеґата на конвенцію. Котрий член не явить ся без важної причини, заплатить кару приписану статутом. Будеть ся приймати нових членів до товариства після ухвали, а до У. Н. Союза за половину вступного. Обовязком кождого члена привести по одному кандидатови в члени. — Р. Караїм, предс.; О. Бабяк, кас.; І. Витязь, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 28, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 19. серпня, в гали церковній. На сей мітінґ мають явити ся всї члени, бо будеть ся вибирати делеґата на конвенцію. — І. Крибє, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, повідомляє всіх своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеть ся 19. серпня. На сей мітінґ кождий член безуслівно мусить явитись. Неявивший ся член заплатить $2.50, а урядник $5.00 кари. — Т. Ловчишин, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 300, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 19. серпня с. р., в гали церковній, точно о годині 1-шій. Кождий член мусить бути на тім мітінґу під карою 50 цнт., а урядник $1.00, бо є важні справи до полагодженя. — Т. Гумен, предс.; Я. Яцинич, секр.; А. Годчак, кас.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє всіх своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеть ся дня 18. серпня б. р., о 6-тій годині вечер, в домі П. Сороки с. М. під ч. 608 Савт Амерікен стр. Сей мітінґ є дуже важний, тож просить ся всіх членів явити ся. — І. Жмутин, предс.; І. Сорока, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. „Любов", від. 370, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 19. серпня б. р., в гали церковній при 127 Парк стр., о годині 2-гій пополудни. На сей мітінґ кождий член повинен прибути, бо є важні справи до полагодженя. Буде вибір делеґата на конвенцію. Товариші, прибудьте всі як один, а незабудьте, що У. Н. Союз приймає нових членів за половину вступного, тож кождий член повинен придбати хоч одного нового члена і припровадити з собою на мітінґ. До діла, до праці! — Я. Швець, предс.; С. Костів, секр.

Читайте українські книжки і ґазети бо часто читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

СМЕРТЬ ТИМОША.

Історичне оповіданє.

На основі повісти Рогової

написав **Н. М.**

(Дальше).

II. В ЯССАХ.

В Яссах було весело і гучно. Господар сьвяткував велике сьвято, поворот на престол. Не жалуючи своєї каси, устроював він народови пири, обдаровував бідних, та радо брав участь зі своїм цілим двором у всяких лицарських забавах, які на його честь і привитаня уряджували прихильні йому бояри.

Тимош всюди дізнавав особливих почестий, бо всї дивили ся на сього, як на головну пружину тої наглої зміни, що зайшла останними днями в державі.

От і тепер сидить він при вечері між господарем і господаринею, а цілий двір бігає коло нього на пальцях.

Княгиня не перший раз дякує козакови, називаючи його прямо спасителем. Тільки князь сидить мов не свій.

— Що-ж дорогий тестю, — каже до нього Тимош — ти немов чогось зажурений?

— Чиж не маю чого? — відповів князь. — Вороги наші не сплять і коли ми їх не приспимо на віки, то вони зберуть сили і знов підіймуть ся на нас.

— Так що-ж? — питає Тимош.

— Їх треба випередити — каже господар.

— Я не від того — бодро відповів Тимош. — Готов хоч зараз іти у Волощину. Моє військо також готове. Чим скорше, тим лїпше! Але нинїшний вечір мій. Гей, музику сюди!

Появила ся музика. Серби з своїми дудками і Турки з бубнами та тарелями.

— Заграйте козака! — гукнув на них Хмельницький. Музиканти здавна підготовляли ся Тимошеви до вподоби, вивчаючи ся українських пісень та танців. Та що-ж з того, коли в їх грі не було українського серця. Дудки і кобзи пищали якогось казачка, а бубен бив до такту, але то не була українська музика, ні!

— І так і не так — промовив по хвилї Тимош. — Колиб одного нашого бандуриста, то він би їх усіх в кут загнав!

Йому привели бандуриста, старого сивого діда, що підчас першого Тимошевого походу приплентав ся сюди з козаками і не маючи сили вертати, лишив ся доживати віку. Тимош зрадів, побачивши старого. Пригадала ся йому нараз Україна, зі своєю щирою, природною красою. Він забув про химерні поведінки на княжім дворі і клепаючи старого по плечи, почав просити: „Заграй менї, дідусю, козака, але так по нашому, щоби самі ноги гуляли".

Дід почав строїти бандуру. Зразу кілька відорваних звуків, потім квилїнє струн, як скигіт чайки, потім скрипіт, якби чумацькі мажі їхали степами — аж поплила українська думка, широка, як степ, і сумна, сумна як хлопська доля. Голова бандуриста чимраз низше хила ся до долу, якби її не було, якби бандура сама з себе грала. На очах бояринь закрутили ся сльози.

Так можна грати тільки на чужині...

Тимоша почало розбирати. йому нараз зробило ся дивно, що він тут, далеко від своєї землї, котра може саме в ту хвилю потребує його, яко одного з найлучших синів. На його чолї зависла хмара, а з очий почали сипати ся іскри. Він робив ся подібним до свого батька, і був, як батько, у гнїві грізний і незбагнутий.

Аж нараз бандура задрожала, затремтіла, зазвенїла всіми струнами, всіми своїми голосами і — вмовкла. Але тільки на хвилю. Бо руки, що орудували нею, почали нараз рухати ся живійше; десять сухих а довгих пальців почало завзято бігати, скакати, якби в них зродила ся давна приспана охота до житя, до руху, до танцю, аж зпід тих пальців поплили стосотні звуки легонького, жвавого а горячого козака. Лице бандуриста піднесло ся, помолоднїло, очи розгоріли ся, вуси почали дрожати, сиве волосє мерехтїло сріблом — мовби хто в старе тіло влив нараз молодого житя, мовби молодість, принаджена його сердечною грою, вернула до нього на хвилю в гості.

Тимош в одну мить повеселїв. Козацька, палка вдача озвала ся в його души. Не зважаючи на князя, на його двір та на двірські звичаї, він попросив княгиню-тещу в танець.

Княгиня не відмовила. Її полуднева вдача взяла верх над привичками житя, якими від довшого часу жила.

Не чуючи втоми, кружила вона довго-довго у вирі шаленого танцю.

Князь тільки головою крутив, розливляючи ся по кімнаті, чи нема кого з дальших, неприхильних людий.

— Хто знає, як буде завтра — промовив Тимош, дякуючи княгинї за танець — чомуж не погуляти нам нинї?

І в його серци нараз зявило ся якесь недобре прочутє.

Так часом серед найкрасшої днини зявить ся чорна хмара і заступить сонце, якби пригадувала нам, що на сьвіті бувають громи і тучі.

(Дальше буде).